

VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA

NUTARIMAS

DĖL PLANINIŲ MAINŲ, SUSIJUSIŲ SU BENDRU EINAMOSIOS PAROS PREKYBOS RINKŲ SUSIEJIMU, APIMTIES SKAIČIAVIMO METODIKOS PATVIRTINIMO

2019 m. d. Nr. O3E-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 2 dalimi, 76 straipsnio 1 dalies 9 punktu, 2015 m. liepos 24 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL 2015 L 197, p. 24; toliau – Reglamentas), 9 straipsnio 7 dalies e punktu bei atsižvelgdama į AB „Litgrid“ 2019 m. vasario 25 d. raštą Nr. SD-1713, 2019 m. vasario 8 d. visų nacionalinių reguliavimo institucijų susitarimą ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) Dujų ir elektros departamento Rinkos plėtros ir stebėsenos skyriaus 2019 m. kovo d. pažymą Nr. O5E- „Dėl Planinių mainų, susijusių su bendru kitos ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimu, apimties skaičiavimo metodikų patvirtinimo“, Komisija n u t a r i a:

Patvirtinti Planinių mainų, susijusių su bendru einamosios paros prekybos rinkų susiejimu, apimties skaičiavimo metodiką, pateiktą visų elektros energijos perdavimo sistemų operatorių 2018 m. gruodžio 1 d. pasiūlymu (su 2019 m. vasario 25 d. pateiktais pakeitimais), vadovaujantis 2015 m. liepos 24 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, 56 straipsniu (pridedama).

Komisijos pirmininkas

PATVIRTINTA

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės
komisijos 2019 m. d.
nutarimu Nr. O3E-

Planinių mainų, susijusių su bendru einamosios paros prekybos rinkų susiejimu, apimties skaičiavimo metodika, pateikta visų elektros energijos perdavimo sistemų operatorių 2018 m. gruodžio 1 d. pasiūlymu (su 2019 m. vasario 25 d. pateiktais pakeitimais), vadovaujantis 2015 m. liepos 24 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, 56 straipsniu

2018 m. gruodžio 1 d. (su 2019 m. vasario 25 d. pateiktais pakeitimais)

Visi perdavimo sistemų operatoriai, atsižvelgdami į tai,

Kadangi

1. Šis dokumentas yra visų perdavimo sistemų operatorių (toliau – PSO), kurie ketina skaičiuoti planinių mainų, susidarančių taikant einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmą (toliau – EP PRS), apimtis, parengtas bendras pasiūlymas. Dokumente pateikiama planinių mainų, kurie susidaro dėl EP PRS, apimčių skaičiavimo metodika (toliau – EP PMA skaičiavimo metodika) pagal Komisijos reglamento (ES) 201/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (toliau – PPPVG reglamentas) 56 straipsnį. Pasiūlymas toliau vadinamas EP PMA pasiūlymu.

2. EP PMA pasiūlyme atsižvelgiama į bendruosius principus, tikslus ir kitas metodikas, kurie atspindėti PPPVG reglamente. PPPVG reglamento tikslas – pralaidumo apskaičiavimo ir paskirstymo kitos paros ir einamosios paros tarpvalstybinėse rinkose koordinavimas ir derinimas.

3. Vadovaujantis PPPVG reglamento 56 straipsniu, EP PMA pasiūlyme numatomos situacijos, kai yra nurodytas ir (arba) einamosios paros prekybos paslaugas konkrečiame geografiniame regione siūlo daugiau negu vienas paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius (toliau – PEERO). Be to, pagal PPPVG reglamento 4 straipsnio 1 dalį valstybėje narėje gali būti paskirti keli EP PRS atliekantys PEERO. Kiekvienam PEERO priskiriamas PEERO prekybos centras. Kai vienoje geografinėje teritorijoje veikia keletas PEERO, toje pačioje teritorijoje turi būti keletas PEERO prekybos centrų.

4. EP PMA pasiūlyme turi būti numatytos situacijos, kai prekybos zona atitinka planavimo zoną ir kai prekybos zonoje yra kelios planavimo zonos.

5. Šiame EP PMA pasiūlyme pateikiamas planinių mainų tarp prekybos zonų, planavimo zonų ir PEERO prekybos centrų apimčių skaičiavimas.

6. Pagal PPPVG reglamento 9 straipsnio 9 dalį EP PMA pasiūlyme turi būti pateiktas siūlomas EP PMA skaičiavimo metodikos įgyvendinimo grafikas.

7. Įgyvendinant EP PMA skaičiavimo metodiką naudojami sprendimai, sukurti algoritmų pasiūlymui pagal PPPVG reglamento 37 straipsnį (toliau vadinami algoritmų metodika), susitarimai, sudaryti pagal PPPVG reglamento 57 straipsnį dėl daugiau negu vieno PEERO prekybos zonoje, ir susitarimai, sudaryti dėl tarpuskaitos ir atsiskaitymų tarp pagrindinių sandorio šalių ir ekspeditorių pagal PPPVG reglamento 77 straipsnį. Taip įgyvendinimas turėtų vykti bendradarbiaujant su PEERO ir taikant bendrus sprendimus, kad būtų užtikrintas srautinių skaičiavimų nuoseklumas ir suderinimas.

8. Pagal PPPVG reglamento 9 straipsnio 9 dalį turi būti aprašytas numatomas EP PMA skaičiavimo metodikos poveikis PPPVG reglamento tikslams.

- PPPVR reglamento 3 straipsnio a punktu siekiama skatinti veiksmingą konkurenciją elektros energijos gamybos, prekybos ir tiekimo srityje.

- Kadangi EP PMA skaičiavimo metodikoje naudojami tiesiogiai iš EP PRS gauti rezultatai, ji neturi įtakos konkurencijai elektros energijos gamybos, prekybos ir tiekimo srityje.

- PPPVR reglamento 3 straipsnio b punktu siekiama užtikrinti optimalų perdavimo infrastruktūros naudojimą.

- Planinių mainų, kurie susidaro taikant EP PRS, apimtys gaunamos tiesiogiai iš EP PRS rezultatų, t. y. jos grindžiamos taikant EP PRS mechanizmą įvykusiais prekybos sandoriais ir taip

leidžia optimaliai paskirstyti pralaidumą.

- PPPVR reglamento 3 straipsnio c punktu siekiama užtikrinti tinklo eksploatavimo saugumą.
- EP PMA skaičiavimo metodikoje naudojami tiesiogiai iš EP PRS gauti rezultatai. Metodika pritaikoma po EP PRS įvykdymo, todėl neturi įtakos tinklo eksploatavimo saugumui pagal PPPVG reglamentą
 - PPPVR reglamento 3 straipsnio d punktu siekiama optimizuoti tarpzoninio pralaidumo skaičiavimą ir paskirstymą.
 - Dėl EP PRS susidarantys planiniai mainai nepakeičia einamosios paros rinkų susiejimo sesijos rezultatų.
 - PPPVR reglamento 3 straipsnio e punktu siekiama užtikrinti, kad PSO, PEERO, agentūrai, reguliavimo institucijoms ir rinkos dalyviams būtų taikomos nešališkos ir nediskriminacinės sąlygos.
 - EP PMA skaičiavimo metodika yra sąžininga, skaidri ir grindžiama EP PRS rezultatais.
 - PPPVR reglamento 3 straipsnio f punktu siekiama užtikrinti ir didinti informacijos skaidrumą ir patikimumą.
 - Skaičiuojant planinių mainų apimtį, EP PMA skaičiavimo metodika taikoma laipsniškai „iš apačios aukštyn“ (nuo kiekvieno prekybos sandorio tarp PEERO prekybos centrų, kurie sumuojami pagal planavimo zonas ir prekybos zonas), ir tai užtikrina bei sustiprina EP PMA skaičiavimo metodikos skaidrumą ir patikimumą.
 - PPPVR reglamento 3 straipsnio g punktu siekiama prisidėti prie veiksmingo ilgalaikio Sąjungos elektros energijos perdavimo sistemos ir elektros energijos sektoriaus veikimo ir plėtros.
 - EP PMA skaičiavimo metodika aiškiai parodo, kad yra atsižvelgiama į sąsajas tarp kodeksų, siekiant prisidėti prie veiksmingo Europos bendros einamosios dienos elektros energijos rinkos vystymo. Savo struktūra EP PMA skaičiavimo metodika palengvina veiksmingą ilgalaikį Europos elektros energijos perdavimo sistemos veikimą ir plėtrą.
 - PPPVR reglamento 3 straipsnio h punktu siekiama atsižvelgti į sąžiningos ir tinkamai organizuotos rinkos ir sąžiningos ir tinkamos kainodaros poreikį.
 - EP PMA skaičiavimo metodika netrukdo ir nekelti pavojaus sąžiningai ir tinkamai organizuotai rinkai ir sąžiningai ir tinkamai kainodarai, kadangi ji neturi įtakos EP PRS rezultatams.
 - PPPVR reglamento 3 straipsnio i punktu siekiama visiems PEERO sudaryti vienodas sąlygas.
 - EP PMA skaičiavimo metodika sudaromos vienodos sąlygos visiems PEERO, kadangi ji neturi poveikio EP PRS rezultatams. Be to, EP PMA skaičiavimo metodika numato ir tokius scenarijus, pagal kuriuos prekybos arba planavimo zonoje veikia keletas PEERO.
 - PPPVR reglamento 3 straipsnio j punktu siekiama užtikrinti nediskriminacinę galimybę naudotis tarpzoniniu pralaidumu.
 - EP PMA skaičiavimo metodika netrukdo teikti arba skirstyti tarpzoninį pralaidumą.

TEIKIA ŠIĄ EP PMA SKAIČIAVIMO METODIKĄ VISOMS REGULIAVIMO ĮSTAIGOMS:

1 straipsnis. Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiame EP PMA pasiūlyme visi PSO nustato reikalavimus skaičiuoti planinių mainų, susidarančių dėl EP PRS, apimtis ir planinių mainų apimtims skaičiuoti iš visų PEERO reikiamą gauti informaciją.

2. Taikomos EP PMA skaičiavimo metodikos rezultatai kiekvieną rinkos laiko vienetą bus šie:

- a) planinių mainų tarp prekybos zonų apimtys;
- b) planinių mainų tarp planavimo zonų apimtys;
- c) planinių mainų tarp PEERO prekybos centrų apimtys.

3. EP PMA skaičiavimo metodika neapima funkcijų ir atsakomybės paskirstymo konkrečioms šalims. Be to, konkrečių funkcijų arba atsakomybės valdymo struktūra taip pat neįeina į EP PMA pasiūlymą. Šiuos aspektus, kur reikalaujama pagal PPPVG reglamento 8 straipsnio 2 dalies g punktą, apibrėžia PSO.

2 straipsnis. Apibrėžtys ir aiškinimas

1. EP PMA pasiūlymo tikslais vartojami terminai, išskyrus „planavimo zonos“ apibrėžti, turi PPPVG reglamento 2 straipsnyje, Komisijos reglamentuose (ES) 543/2013 ir (ES) 1227/2011 bei reglamento (ES) 2017/1485 3 straipsnyje pateiktų apibrėžčių reikšmes. Be to, vartojamos ir šios apibrėžtys:

- a) „PEERO prekybos centras“ turi sąlygose arba metodikose pagal PPPVG reglamento 37 ir 45 straipsnius apibrėžtą reikšmę;
- b) „planavimo zona“ reiškia planavimo zoną pagal reglamento (ES) 2017/1485 3 straipsnio 2 dalies 91 punktą, kurioje yra bent vienas PEERO prekybos centras;
- c) „planiniai mainai tarp PEERO prekybos centrų“ reiškia „suplanuotą elektros energijos perdavimą tarp PEERO prekybos centrų, kurie veikia planavimo arba prekybos zonoje, arba tarp jų“, kaip apibrėžta ACER sprendime Nr. 08/2018 dėl visų PEERO pasiūlymo dėl kainų susiejimo algoritmo ir nepertraukiamos prekybos derinimo algoritmo.

2. Terminas „planiniai mainai“ apibrėžtas PPPVG reglamento 2 straipsnyje. EP PMA pasiūlymo tikslais terminas „geografinė teritorija“ reiškia ir planavimo zoną, ir prekybos zoną. „PEERO prekybos centro samprata“ būtina tam, kad pagal tarpuskaitos ir atsiskaitymo susitarimus, kai prekybos arba planavimo zonoje veikia keletas PEERO, būtų užtikrinti tinkamai vykdomi susiejimo po pateikimo į rinką procesai, laikantis PPPVG reglamento 45 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

3. Jeigu kontekstas nereikalauja kitaip, šiame EP PMA pasiūlyme:

- a) pavartoti terminai galioja EP PRS kontekste;
- b) turinys ir antraštės pateikti tik dėl patogumo ir neturi įtakos šios metodikos aiškinimui; ir
- c) visos nuorodos į teisės aktus, reglamentus, direktyvas, įsakymus, kodeksus ar kitus įstatymus apima tuo metu galiojančius jų pakeitimus, išplėtimus arba jų pakartotinius priėmimus.

3 straipsnis. Iš atitinkamų PEERO reikalaujamos informacijos sąrašas

1. Planinių mainų apimties skaičiavimas sudarys sudėtinę nepertraukiamos prekybos derinimo algoritmo pagal algoritmo metodiką dalį. Todėl planinių mainų apimties skaičiuotojas

atsižvelgia į nepertraukiamos prekybos derinimo metodikoje išdėstytus reikalavimus pagal PPPVG reglamento 37 straipsnio 5 dalį.

2. Visi PEERO užtikrina, kad pagal algoritmo metodiką ir PPPVG reglamento 43 straipsnio 2 dalį visiems PSO kiekvienu rinkos laiko vienetu būtų teikiama visa vykdant EP PRS gauta informacija:

- a) planinių mainų apimtys kiekvienai prekybos zonos ribai, tarp planavimo zonų ir tarp PEERO prekybos centrų;
- b) atitinkamais atvejais planiniai mainai į atitinkamas nuolatinės srovės jungiamąsias linijas ir iš jų (gaunamos ir atiduodamos energijos kiekio skirtumas, kur taikoma, atspindi nuostolius);
- c) kiekvieno sandorio pavedimų įvykdymo būklė ir kainos; ir
- d) bendra grynoji pozicija kiekvienai prekybos zonai, kuri dalyvauja EP PRS, ir rinkos laiko vienetui.

4 straipsnis. Planinių mainų apimčių skaičiavimas tarp prekybos zonų, planavimo zonų ir PEERP prekybos centrų

1. Planinių mainų apimtis tarp PEERO prekybos zonų pateikiama kaip EP PRS rezultatas apibendrintų sandorių, kuriuos prekybos zonos ribose ir planavimo zonos ribose sudarė PEERO, forma.

2. Kiekvienam sandoriui, kai energijos šaltinis ir vartojimo zona yra skirtingose planavimo zonos, taikoma trumpiausios trajektorijos taisyklė. Ši trajektorija gaunama mažinant tikslinę funkciją, kuri panaši į naudotąją metodikoje planinių mainų, kurie susidaro dėl kitos paros prekybos rinkų susiejimo pagal PPPVG reglamento 43 straipsnį, apimtims skaičiuoti, kai sąnaudų koeficientai pritaikomi einamosios paros prekybos rinkų susiejimo struktūrai. Apskritai vykdant tarpvalstybinę prekybą gali prireikti pateikti elektros energiją keliomis trajektorijomis.

3. Kai energijos šaltinis ir vartojimo zona yra toje pačioje planavimo zonoje, sandoriai sudaromi nedarant įtakos planinių mainų tarp planavimo ir (arba) prekybos zonų apimtims.

4. Planinių mainų tarp PEERO prekybos centrų apimtys apibendrinamos, kad būtų galima pateikti tikslius rezultatus reikiamu planinių mainų lygmeniu, kaip nurodyta šios EP PMA skaičiavimo metodikos 3 straipsnyje, t. y. planinių mainų tarp prekybos zonų ir tarp planavimo zonų apimtys.

5. PSO ir PEERO nuolat, ne rečiau kaip kas dvejus metus, peržiūri EP PRS mechanizme naudojamus sąnaudų koeficientus. Nacionalinės reguliavimo institucijos informuojamos apie pasikeitimus.

5 straipsnis. EP PMA pasiūlymo įgyvendinimas

PSO įgyvendina EP PMA pasiūlymą, kai kiekvienoje prekybos zonoje ir jos ribose pagal PPPVG reglamento 7 straipsnio 3 dalį sukuriama einamosios paros rinkų susiejimo operatoriaus funkcija ir, kur taikoma, susitarimai dėl daugiau negu vieno PEERO pagal PPPVG reglamento 57 straipsnį.

6 straipsnis. Kalba

Šio EP PMA pasiūlymo oficiali kalba yra anglų kalba. Siekiant išvengti abejonių, kai PSO prireikia išversti šį EP PMA pasiūlymą į savo šalies oficialią kalbą arba kalbas, pasitaikius neatitikimų tarp PSO pagal PPPVG reglamento 9 straipsnio 14 dalį paskelbtos versijos anglų kalba ir versijos kita kalba, atitinkami PSO privalės pašalinti neatitikimus, pateikdami pataisytą šio EP PMA pasiūlymo vertimą atitinkamoms savo šalies reguliavimo institucijoms.
